

Nr 1365

Av herrar **Stefanson** och **Tistad**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 187, om tillämpning av allmänna prisregleringslagen (1956: 236)*.

(Lika lydande med motion nr 1582 i Andra kammaren)

I proposition 1956: 147 framhöll statsrådet och chefen för finansdepartementet »att prisreglering vid sidan av krigs- och krigsfarefallen förutsätter ett påtagligt krisläge med otvetydig fara för en inflationistisk prisstegring» (s. 60). Nu gällande prisstopp har införts med hänvisning till att den kraftiga prisstegringen under det senaste året skapat en sådan situation som avses i sistnämnda fall.

Det finns anledning att i detta sammanhang understryka vad en arbetsgrupp inom handelsdepartementet kom fram till 1965, nämligen att en allmän prisreglering mera riktar sig mot symtomen på den rådande överkonjunkturen än mot någon av dess orsaker. Det naturliga sättet att bekämpa en inflationistisk utveckling är således inte ett prisstopp utan en ekonomisk politik inriktad på att skapa en bättre balans i samhällsekonomin. Med en annorlunda inriktning av den ekonomiska politiken hade de kraftiga prisstegringarna kunnat dämpas och prisstoppet undvikas.

Prisstoppet är således en nödfallsåtgärd. Det väsentliga är genomförandet av ett ekonomiskt stabiliseringsprogram. Det nyligen antagna s. k. stabiliseringspaketet utgör härvidlag endast en dellösning. Härutöver fordras bl. a. ett mer långsiktigt program av det slag som föreslagits av folkpartiet i annat sammanhang: bättre planering av den statliga verksamheten, en utbyggd rullande budgetplanering, en nationalbudget i arbetskraftstermer, stabiliseringskonferens, stimulans av det frivilliga sparandet osv.

En lagstiftning av prisregleringslagens karaktär måste tillämpas på ett rimligt och rättvist sätt. Staten bör sålunda stå fast vid de uppgörelser beträffande prissättningen på jordbruksprodukter som träffats med jordbrukets organisationer, även om detta under inflationstider kan leda till prisförhöjningar. Under tider av inflation bör de i olika näringsgrenar verk samma kunna räkna med en likartad inställning från statens sida beträffande inkomstutvecklingen. Inkomststegringar kan i princip inte tillåtas för vissa grupper och förbjudas för andra. Detta är ett skäl till att ett prisstopp endast kan och bör förekomma under en starkt begränsad period.

En rimlig tillämpning av prisstoppet förutsätter att dispenser beviljas när särskilda skäl föreligger. Företagen bör exempelvis ges möjlighet att kompensera sig för kostnadsstegringar till följd av prisstegringar i utlandet. Det är angeläget att dispenserfrågorna blir föremål för snabb behandling så att den närmare tillämpningen av prisstoppet klarlägges.

Det är ännu för tidigt att till fullo överblicka återverkningarna av prisstoppet på näringslivet. För de arbetskraftsintensiva företagen inom t. ex. service och handel och för företag med stora åtaganden på FoU-området har det emellertid inneburit betydande påfrestningar. Tillsammans med de hårda kreditrestriktionerna och den nyligen beslutade höjningen av arbetsgivaravgiften kan den genom prisstoppet försämrade räntabiliteten och den i vissa fall direkt förlustbringande verksamheten komma att framtinga produktionsinskränkningar med åtföljande sysselsättningsproblem.

Om åtgärder av prisreglerande karaktär skulle övervägas även för tiden efter den 31 mars 1971, kan det därför knappast bli fråga om ett prisstopp utan om en reglerad prisstegring, som ger företagen möjlighet att kompensera sig för höjda kostnader till följd av t. ex. löneökningar. Med hänsyn till de samhällsekonomiska verkningarna av en allmän prisreglering finns det emellertid anledning hysa stor tveksamhet inför en sådan utveckling.

Frågan om en allmän prisreglering har senast behandlats av den ovan omnämnda arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor. I sitt betänkande (Stencil H 1965: 2) framhåller gruppen att verkningarna av en prisreglering är i allt väsentligt negativa. En prisreglering skulle sålunda enligt gruppens mening leda till bl. a. minskat urval av varor, försvagad priskonkurrens, tendenser till högre prisnivå än vid fri prissättning, snedvridning av produktion och varuförsörjning samt på längre sikt en långsammare tillväxttakt.

Förordnande om prisreglering skall godkännas av riksdagen inom två månader. Om så inte sker är detta förfallet. Med tanke på de betydande nackdelarna från samhällsekonomisk synpunkt av fortsatta prisreglerande åtgärder och de därmed förenade riskerna för produktionsinskränkningar och sysselsättningsproblem är det angeläget att riksdagen ges möjlighet att i förväg ta ställning till frågan om eventuella åtgärder av prisreglerande karaktär för tiden efter den 31 mars 1971.

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen begär att Kungl. Maj:t före eventuellt beslut om fortsatta prisreglerande åtgärder för tiden efter den 31 mars 1971 måtte inhämta riksdagens uppfattning.

Stockholm den 24 november 1970

Stig Stefanson (fp)

Eskil Tistad (fp)